

Bisikletle Geleceği Tasarlamak 1

Tasarımcıların endüstri devrimiyle hızlanan, geleceği tasarlamak ve gelecek için tasarım yapmak arayışı giderek ivmelenen bir hızla sürmekte. İnsan yaşamını kolaylaştırmak, yaşam kalitesini ve konfor düzeyini artırmak, daha güvenli bir yaşam için bilim ve teknolojinin bilinen sınırlarını ve düş gücünü zorlamak ve ürünleştirmek çabası içinde zamanla yarışılmakta.

Parçaları farklı yerleştirerek, endüstriyel atık kullanarak ya da yeniden değerlendirerek, bilinen ürünlere denenmemiş kullanım şekilleri ve işlevsel bir anlamda radikal görünüm kazandırmak, "yeni" kavramının sınırlarını zorlamanın çok bilinmeyen ve denenmeyen bir boyutu. Gelecek için belki de görsel şartlanmışlığın sınırlarını kırmak bile, bir anda gelişmenin ve yaratıcılığın kapılarını açabilme olanağını insanlığa sunacaktır.

Bu sayıda, alışılmış bisikletin düş gücünün ve teknolojinin sınırlarını zorlayan sıradışı örnekleriyle tartışmamıza devam edeceğiz. "Recumbent bicycle -bike" diye bilinen, uzun/uzatılmış bisiklet kavramı, giderek kent yaşamında kendine kullanıcı ve taraftar buluyor. Bu örneklerin, özellikle yaşlı ve engelli kişilerin de şehir içi hareketliliğine devrim niteliğinde katkılar sağladığı görülüyor. Güvenli sürüş, düşük hız, yük taşıma becerisi ve yarattığı ciddi enerji kazançlarıyla kendisine duyulan ilgiyi artırma ve kendi gelişimini hızlandırma konusunda bu tasarım çok iddialı. Bildik bir klasik ürünün alışılmadık "yeni" alternatifi olarak yakın gelecekteki yerine emin adımlarla yürüyor.

Uzatılmış ya da uzun bisiklet kavramında, klasik sele üzerinde oturma eylemi ve tekerleklere güç aktarım mekanizmasının yeniden kurgulandığı ve sürücü güvenliğinin artırılması yönünde ciddi ve radikal arayışlar olduğu gözleniyor.

LWB adı verilen ve “ghost” (hayalet) modeli olarak anılan yukarıdaki mükemmel tasarım, teknolojik üstünlük kadar, sürücü güvenliği ve oturma biçimiyle de alışılmış değerleri zorlayan başarılı bir örnek. Uzatılmış bisiklet kavramı, aslında motosiklet kullanan insanın bisiklet üzerindeki beklentilerini karşılıyor; kumandalar ve güç aktarımı eller yardımı ile sağlanıyor. Belki de bu anlayış, fosil yakıt kullanmayan, gürültü kirliliği yaratmayan, “yeni” ve bir o kadar da çevreci duran, kent içi kısa mesafe ulaşım aracı olarak yakın gelecekte boy gösterece. Burada tasarımcılar ve tasarıma ilgi duyanlar için belki de işin en ilginç kısmı, tamamen standart bisiklet parçalarından oluşturulan ve mekanik düzenin ve kullanıcının beklentilerinin yeniden değerlendirilmesiyle varılan şaşırtıcı sonuçtur.

Tasarımcılık sorunlara ve bildik ürünlere farklı bakmayı, alternatifini aramayı ve yaratmayı ve aynı zamanda işlevselliği her noktada sorgulamayı gerektiriyor. Belki de cesareti asla elden bırakmamaktır işin aslı. Görsel şartlanmışlığın sınırları, gelişimin önündeki en büyük ve en tehlikeli engel. İnsan düş gücü, bilimin desteği ve teknolojiyle birleştiğinde kaçınılmaz olarak her zaman yeniyi ve yeni olanı aramak zorunda.

Hakan Gürsu

Dr., ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü